

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

فلسفه دین

Philosophy of Religion

مقطع دکتری تخصصی

گروه حوزوی - دانشگاهی

پایه

نام رشته: فلسفه دین

عنوان گرایش: -

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: دکتری تخصصی

زیرگروه تحصیلی: علوم حوزوی-دانشگاهی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۱۰/۲۰

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری تخصصی رشته فلسفه دین، در جلسه شماره ۳۴ تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۰ گروه تخصصی برنامه‌ریزی و گسترش دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی خاص (حوزوی-دانشگاهی) به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی-دانشگاهی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته فلسفه دین مصوب جلسه ۷۱۹ تاریخ ۱۳۸۸/۰۲/۲۶ شورای عالی برنامه‌ریزی بازنگری شده است.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی-دانشگاهی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر قاسم عموعابدینی

معاون آموزشی و رئیس کمیسیون

دکتر رضائقی زاده

مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

و دبیر کمیسیون

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فلسفه دین

Philosophy of Religion

مقطع دکتری تخصصی

گروه گسترش و برنامه‌ریزی مراکز و موسسه‌های آموزشی و پژوهشی خاص

بر اساس مصوبه جلسه شماره ۷۱۹ تاریخ ۱۳۸۸/۰۲/۲۶ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فلسفه دین

Philosophy of Religion

مقطع دکتری تخصصی

تهیه‌کنندگان:

دکتر حمیدرضا شاکرین

دکتر منصور نصیری

دکتر امیر خواص

عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

عضو هیات علمی دانشگاه تهران پردیس فارابی

عضو هیات علمی موسسه امام خمینی ره

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱	فلسفه تطبیقی (علیت)	فلسفه تطبیقی (اختصاصی)
۲	فلسفه تطبیقی (وجود و عدم)	حذف
۳		خدا و جهان آفرینش (انتخابی)
۴	عقل و ایمان (اختصاصی)	عقل و دین (انتخابی)
۵		رابطه نفس و بدن (اختصاصی)
۶	کلام تطبیقی	الهیات تطبیقی (اختصاصی)
۷	کلام اسلامی	فلسفه دین در قرآن و سنت (اختصاصی)
۸	زبان دین و هرمنوتیک (اختصاصی)	زبان دین و هرمنوتیک (انتخابی)
۹		معنویت دینی و معنویت سکولار (انتخابی)
۱۰		شریعت و اخلاق (انتخابی)
۱۱	علم و دین (انتخابی)	علم و دین (اختصاصی)
۱۲		مبانی فلسفی کلامی علوم انسانی اسلامی (انتخابی)
۱۳		معرفت شناسی دینی (انتخابی)
۱۴	ادله اثبات خدا	الگوهای الحاد (اختصاصی)
۱۵	مرگ و جاودانگی	حذف

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و با گسترش اسلام ناب محمدی^ص در جهان، افق‌های جدید فراروی اندیشمندان مسلمان ایرانی قرار گرفت و آنان در مواجهه با دیگر فرهنگ‌ها با پرسش‌های جدیدی که شاید تا آن زمان چندان مورد عنایت و دقت قرار نمی‌گرفتند، روبرو شدند. امواج مباحث جدید و حتی شبهات از یک سو و اشتیاق به معرفی دیدگاه‌ها و آرای برخاسته از آموزه‌های دینی و اسلامی از سوی دیگر باعث گردید که تحرک و تکاپوی بی‌سابقه‌ای در حوزه‌های علمی و دینی این دیار متجلی شود. انبوه نویسندگان، محققان و صاحب نظرانی که در مدت چهل و پنج سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی پا به میدان اندیشه گذاشته‌اند، شاهدهی روشن بر این مدعاست. در این راستا، و در راه تعالیم اسلام و نیز تبیین و بسط معارف روشنگر الهی، حوزه علمیه قم در صف اول قرار گرفت و نسبت به ادوار و زمان‌های پیشتر از این، وظیفه سنگین‌تر و دشوارتری را بر دوش خود احساس کرد. موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) نیز که خود شجره طیبه‌ای است که در بوستان حوزه علمیه قم سر بر آورده و به رشد و بالندگی رسیده، اهمیت این مسئولیت و تکلیف را کاملاً احساس کرده و از همان آغاز، برای ادای تکلیف و به انجام رساندن این مقصود کوشش فراوانی نموده است. برقراری دوره‌های منظم و هدف‌دار آموزشی در پانزده رشته و گرایش‌های مختلف و در مقاطع گوناگون بر اساس مصوبات آموزش عالی کشور، در جهت تربیت و پرورش طلاب آشنا با مباحث دینی و مسائل علمی روز دنیا، بخشی از این تلاش و کوشش به شمار می‌رود. پس از برگزاری دوره‌های متعدد کارشناسی در رشته معارف اسلامی و کلام، ارتقاء هرچه بیشتر سطح علمی دانش پژوهان موسسه در مسیر تعالی بخشیدن به فرهنگ ناب اسلامی، از جمله اهداف این مرکز علمی در نظر گرفته شده و لذا تحصیلات تکمیلی آنان از اولویت و اهمیتی ویژه برخوردار گردیده است.

بی تردید کار مطالعه فلسفه دین یکی از جدی‌ترین مباحثی است که امروزه مورد توجه محافل علمی جهان قرار گرفته است و حوزه علمیه نمی‌تواند نسبت به آن بی‌توجه باشد. مطرح شدن مباحثی همچون قضا و قدر، فرجام‌شناسی، عقل و وحی، علم و دین، تجربه دینی و ده‌ها موضوع و مساله دیگری که امروزه در جای جای دنیا و در مجامع علمی داخلی و خارجی مورد بحث هستند، سامان دهی و اجرای دوره‌های تکمیلی همانند دوره کارشناسی ارشد فلسفه ضروری‌تر می‌نمایند. از این رو این موسسه در صدد است تا با استعانت از خدای متعال، در سایه توجهات حضرت ولی عصر (عج) دوره مذکور را برای طلاب دارای مدرک کارشناسی^۱ و دارای مدرک سطح دو حوزه علمیه قم نیز می‌باشند، برقرار نماید.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دکتری فلسفه دین دوره‌ای تخصصی است که در طی آن فراگیران به صورت عمیق دروس مختلف فلسفه دینی با تاکید بر مباحث فلسفه دین اسلامی را فرا گرفته و در پایان موفق به اخذ مدرک دکتری می‌گردند.

۱. تربیت پژوهش‌گر در رشته فلسفه دین
۲. ایجاد توانایی جهت پاسخ‌گویی به شبهات مطرح شده در حوزه‌های الهیاتی
۳. بهره‌گیری از امتیازات و ویژگی‌های برجسته نظام حوزوی و دانشگاهی در حوزه آموزش عالی
۴. تربیت نیروهای تخصصی در مباحث مطرح در عرصه ادیان ابراهیمی در جهت تبیین تعالیم ناب اسلامی
۵. تربیت اساتید و پژوهشگران متخصص در این زمینه در راستای مطالعات تطبیقی؛
۶. پیشبرد مرزهای این حوزه و بیان مسائل نوین با استفاده از تعالیم دینی و اسلامی؛
۷. تربیت طلاب با استعداد در جهت پاسخگویی علمی و تخصصی به شبهات مطرح شده در این عرصه.

پ) ضرورت و اهمیت

اهمیت باورها جهت هدایت مادی و معنوی فرد و جامعه، دنیوی و اخروی او از سویی و هجمه‌های بی وقفه و مداوم دشمنان به باورهای مردم خصوصاً جوانان بر کسی پوشیده نیست. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین سیاست‌های مراکز علمی و فرهنگی در جامعه نهادینه و استحکام ساختارهای علمی فلسفه دینی جهت ارائه آسان و بی‌پیرایه به جوامع بشری به خصوص فرهیختگان می‌باشد، به خصوص آن‌که پس از انقلاب اسلامی و با گسترش اسلام ناب محمدی افق‌های جدیدی فراروی تشنگان حقیقت قرار گرفته است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی	۱۲
دروس اختیاری	۶
رساله	۱۸
جمع	۳۶

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
آشنایی با آراء و افکار گوناگون در زمینه مسائل فلسفه دینی و تشخیص صحیح از سقیم	همه دروس فلسفه دین در تحقق این هدف و کسب این مهارت نقش بی‌بدیلی دارند
آشنایی با چالش‌هایی که فلسفه غرب برای فلسفه اسلامی ایجاد می‌کند و کشف ظرفیت‌ها و کاستی‌ها در فلسفه اسلامی برای مقابله با این چالش‌ها	فلسفه تطبیقی
آشنایی با دیدگاه‌های اندیشمندان اسلامی (فیلسوفان و متکلمان)، کتاب و سنت، و فیلسوفان ذهن غربی در باب حقیقت نفس و پدیده‌های ذهنی و رابطه آن با بدن	رابطه نفس و بدن
آشنایی با روابط و تعاملات بین علم و دین آن‌چنان که هست و آن‌چنان که باید	علم و دین
تحلیل و بررسی چگونگی رابطه خدا با جهان آفرینش	خدا و جهان آفرینش

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در یکی از رشته‌های مرتبط.
- نداشتن منع قانونی تحصیل رسمی در حوزه علمیه.
- عدم اشتغال به تحصیل در موسسات آموزش عالی دیگر.
- احراز صلاحیت علمی برای ورود به دوره.
- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی.
- اشتغال به درس سطوح عالی حوزه علمیه.
- احراز توانایی در زبان خارجی (انگلیسی و عربی)

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۱) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱۰۱	فلسفه تطبیقی	۲	*			۳۲		
۱۰۲	رابطه نفس و بدن	۲	*			۳۲		
۱۰۳	الهیات تطبیقی	۲	*			۳۲		
۱۰۴	فلسفه دین در قرآن و سنت	۲	*			۳۲		
۱۰۵	عقل و دین	۲	*			۳۲		
۱۰۶	الگوهای الحاد	۲	*			۳۲	۱۰۵	
	جمع	۱۲						

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات	
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی
۲۰۱	خدا و جهان آفرینش	۲	*			۳۲	
۲۰۲	زبان دین و هرمنوتیک	۲	*			۳۲	
۲۰۳	معنویت دینی و معنویت سکولار	۲	*			۳۲	
۲۰۴	شریعت و اخلاق	۲	*			۳۲	
۲۰۵	مبانی فلسفی کلامی علوم انسانی اسلامی	۲	*			۳۲	
۲۰۶	معرفت شناسی دینی	۲	*			۳۲	
	جمع	۱۲					

تذکر : الزاماً تعداد ۶ واحد از دروس اختیاری گذرانده شود

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی:		فلسفه تطبیقی (متافیزیک، علیت)	
عنوان درس به انگلیسی:		Comparative Philosophy (Metaphysics, Causality)	
نوع درس و واحد			
نظری ☒	پایه ☐		دروس پیش‌نیاز:
عملی ☐	تخصصی ☒		دروس هم‌نیاز:
نظری-عملی ☐	اختیاری ☐	پ	تعداد واحد: ۲
	رساله / پایان‌نامه ☐		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

درک نقاط اشتراک و اختلاف فلسفه غرب و فلسفه اسلامی «در متافیزیک و قاعده علیت»

اهداف ویژه:

تبیین و بررسی چالش‌هایی که فلسفه غرب برای فلسفه اسلامی ایجاد می‌کند و کشف ظرفیت‌ها و کاستی‌ها در فلسفه اسلامی برای مقابله با این چالش‌ها

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

• چیستی و تاریخ فلسفه تطبیقی

○ متافیزیک

- چیستی متافیزیک
- تاریخ متافیزیک در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی
- امکان و اعتبار متافیزیک در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی
- روش متافیزیک در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی
- مسائل متافیزیک در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی
- متافیزیک، علم و الهیات در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی

○ علیت

- تعریف علیت در فلسفه اسلامی و فلسفه غرب
- تاریخ علیت در فلسفه اسلامی و فلسفه غرب
- اقسام علیت در فلسفه اسلامی و فلسفه غرب
- سنخیت و ضرورت علی در فلسفه اسلامی و فلسفه غرب
- علیت و قانون طبیعی در فلسفه اسلامی و فلسفه غرب

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاور پوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مدخل فلسفه تطبیقی، محمود خاتمی
۲. درآمدی به متافیزیک معاصر، لاکس مایکل، ترجمه صالح افروغ و یاسر پوراسماعیل
۳. متافیزیک چگونه ممکن است؟، قوام صفری
4. Theodore Sider, John Hawthorne, and Dean W. Zimmerman (eds), Contemporary Debates in Metaphysics
5. Helen Beebe, Christopher Hitchcock, and Peter Menzies (eds), The Oxford Handbook of Causation

عنوان درس به فارسی:		رابطه نفس و بدن	
عنوان درس به انگلیسی:		The relationship of soul and body	
دروس پیش‌نیاز:		پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:		رساله / پایان‌نامه ☐	
		۲	
		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین و بررسی دیدگاه‌های اندیشمندان اسلامی (فیلسوفان و متکلمان)، کتاب و سنت، و فیلسوفان ذهن غربی در باب حقیقت نفس و پدیده‌های ذهنی و رابطه آن با بدن

اهداف ویژه:

آشنایی با حقیقت نفس و پدیده‌های ذهنی و رابطه آن با بدن

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

• مقدمه

○ جایگاه بحث از نفس در نظام تفکر دینی و چگونگی تأثیر آن بر کمال حقیقی انسان و علوم انسانی اسلامی

○ پیشینه دیدگاه‌ها در باب نفس و بدن

• الف. نفس و بدن در اندیشه اسلامی

○ فلسفه اسلامی

▪ تجرد نفس و رابطه آن با پدیده‌های نفسانی از منظر ابن سینا، شیخ اشراق و ملاصدرا

▪ رابطه نفس و بدن از منظر ابن سینا، شیخ اشراق و ملاصدرا

○ کلام اسلامی

▪ تجرد نفس و رابطه آن با پدیده‌های نفسانی از منظر متکلمان اسلامی

○ کتاب و سنت

▪ تجرد نفس و رابطه آن با پدیده‌های نفسانی از منظر قرآن و سنت

• ب. نفس و بدن در فلسفه ذهن غربی

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر دکارت

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر این‌همانی‌گرایی

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر حذف‌گرایی

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر دو‌گانه‌گرایی و ویژگی

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر رفتارگرایی

○ ماهیت نفس و پدیده‌های نفسانی و نحوه ارتباط آن با بدن از منظر کارکردگرایی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش

گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان ترم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
آزمون پایان نیم‌سال

۷۰ درصد

۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاور پوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. النفس من کتاب الشفاء، ابن سینا، ابو علی حسین بن عبدالله

۲. مبدأ و معاد، صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم

۳. درآمدی به فلسفه ذهن، مسلین، کیت، ترجمه مهدی ذاکری

۴. رابطه نفس و بدن، یوسفی، محمدتقی

5. Paul M. Churchland, Matter and consciousness: a contemporary introduction to the philosophy of mind

عنوان درس به فارسی:		الهیات تطبیقی	
عنوان درس به انگلیسی:		Comparative Theology	
دروس پیش‌نیاز:	پایه ☐ نظری ☒	نوع درس و واحد	
دروس هم‌نیاز:	تخصصی ☒ عملی ☐		
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: ارائه مقاله

هدف کلی:

بررسی تحلیلی و انتقادی مهمترین آموزه‌های الهیاتی ادیان ابراهیمی و شرقی

اهداف ویژه:

تربیت متخصص و پژوهشگر در حوزه فلسفه دین

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

• کلیات

○ چیستی مفهوم الهیات در ادیان و سیر تطور آن از زمان پیدایش تا کنون

• خداشناسی ادیان

○ مفهوم خدا یا حقیقت غایی در ادیان

○ هستی‌شناسی خدا در ادیان

○ چیستی صفات و افعال خدا در ادیان

• فرجام‌شناسی ادیان

○ وضعیت پایان جهان از نظر ادیان

○ منجی آخرالزمان در ادیان

○ حکومت منجی در آخرالزمان

• معادشناسی ادیان

○ مفهوم شناسی و چیستی معاد در ادیان

○ کیفیت و اقسام معاد

○ چیستی و اقسام مرگ و حیات برزخی

○ پاداش و جزا

○ بهشت و جهنم

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش

گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۷۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۳۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. دین شناسی تطبیقی، کدرنات تیواری، مرضیه شنکایی
۲. دین شناسی تطبیقی و عرفان، همایون همتی
۳. الهیات تطبیقی؛ حقیقت غایی در ادیان؛ سید اکبر حسینی
4. Patterns in comparative Religion / Mircea Eliade; Lincoln .university of Nebraska press, 1996
5. Religion Worlds, The Comparative study of Religion, William E Paden, Beacon Press 1994

عنوان درس به فارسی:		فلسفه دین در قرآن و سنت	
عنوان درس به انگلیسی:		Philosophy of Religion in the Qur'an and Sonnad	
دروس پیش‌نیاز:		نوع درس و واحد	
دروس هم‌نیاز:		پایه ☐ نظری ☒	
تعداد واحد:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد ساعت:		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
		رساله / پایان‌نامه ☐	
		۲	
		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین دیدگاه قرآن و سنت درباره مباحث فلسفه دین

اهداف ویژه:

مقایسه دستاوردهای عقلی و نقلی درباره مباحث فلسفه دین

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مقدمه

○ رویکرد فلسفی در باب آموزه‌های دینی از دیدگاه قرآن و سنت

- تجربه دینی
- گوهر و صدف دین
- عقل و ایمان
- دین و اخلاق
- علم و دین
- زبان دین
- معجزه

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شود و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۷۰ درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ۳۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاور پوینت، تخته سفید (وایت‌برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. قرآن کریم
۲. المیزان فی تفسیر القرآن
۳. مفاتیح الغیب
۴. الکافی
۵. التوحید

عقل و دین		عنوان درس به فارسی:
Reason and Religion	نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:
	پایه ☐ نظری ☒	دروس پیش نیاز:
	تخصصی ☒ عملی ☐	دروس هم نیاز:
	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	تعداد واحد:
	رساله / پایان نامه ☐	تعداد ساعت:
		۲
		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تجزیه و تحلیل مهمترین دیدگاه‌ها در باب ساز و کار ارتباطی عقل و دین

اهداف ویژه:

تبیین و بررسی ابعاد نظریه عقل گرایی اعتدالی در باب مناسبات عقل و دین

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- کلیات (خاستگاه، ضرورت و اهداف بحث از دین و عقلانیت/ ماهیت عقل و کاربردها و اقسام آن/ ماهیت دین و ابعاد آن)
- گذری بر نظریات عقل و دین در جهان غرب و اسلام (ایمان گرایی و نص گرایی (ظاهر گرایی - اخباری گری - مکتب تفکیک - فرهنگستان علوم) / عقل گرایی حداکثری/ عقل گرایی حداقلی - انتقادی / عقل گرایی معتدل)
- نقش عقل در شکل گیری و تداوم ایمان
- نقش عقل در فهم و تبیین آموزه های دینی
- نقش عقل در توجیه آموزه های دینی (عقل نظری، عقل عملی و عقل تجربی)
- خدمات دیگر عقل به دین (خصوصا نقش عقل در فقه)
- خدمات دین به عقل (عقل منور)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان نوزم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۷۰ درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. عقل و وحی، حسن یوسفیان و احمد حسین شریفی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۲. عقل و دین از منظر روشنفکران دینی معاصر، محمد جعفری
۳. عقل و دین، علی ربانی گلپایگانی

4. Plantinga A. and Wolterstorff N.(eds) Faith and Rationality: Reason and Belief in God, Notre Dame:Notre Dame University Press, 1983.
5. 5.Mediaeval Reactions to the Encounter Between Faith and Reason, Milwaukee: Marquette University Press, 1994

عنوان درس به فارسی:		الگوهای الحاد	
عنوان درس به انگلیسی:		Patterns of Atheism	
دروس پیش‌نیاز:	۱۰۵	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تحلیل و بررسی انتقادی رویکردهای الحادی جدید

اهداف ویژه:

آشنایی عمیق و توانایی نقادی تیپهای الحاد بر اساس الهیات و فلسفه اسلامی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- کلیات (ضرورت بحث / مفهوم شناسی الحاد / پیشینه تاریخی و جریان شناسی الحاد در قرن ۲۰ و ۲۱)
- تبیین و تحلیل مفهومی اصطلاح الحاد (تمایز الحاد با شکاکیت، ندانم‌گرایی و بی‌تفاوت‌گرایی / تمایز خدا ناپاوری با ناخدا باوری)
- اقسام الحاد (الحاد نرم و الحاد سخت / الحاد سلبی و الحاد ایجابی / الحاد دوستانه و الحاد نادوستانه / الحاد باریک و الحاد عریض / الحاد فلسفی و الحاد علم بنیاد)
- الگوهای معرفت شناختی الحاد فلسفی

○ الگوی دلیل گرا

- استدلال‌های قیاسی (تناقض و عدم انسجام مفهومی خدا / دلیل قیاسی شر / برهان اختفای الهی / ...)
- استدلال‌های استقرایی (برهان جهان‌شناختی الحاد / برهان غایت‌شناختی الحاد / برهان مبتنی بر طبیعت‌گرایی / بخت دینی و الحاد

▪ استدلال‌های مبتنی بر بهترین تبیین

- الگوی الحاد گرا (بی‌نیازی الحاد به دلیل در عین پاسخ به دلایل خدا باوران)
- الگوی عمل گرا (بررسی ادله رجحان عملی الحاد بر خدا باوری مبنی بر آثار زیانبار خدا باوری)

• الگوهای الحاد علم بنیاد

- الحاد مبتنی بر زیست‌شناسی (طرح مندی بدون طراح، الحاد ژنتیکی / الحاد و تکامل فرهنگی و اجتماعی / و ...)
- الحاد مبتنی بر فیزیک کوآنتوم (تفاسیر پدیده کوآنتومی و علیت و تضاد / جهان‌های موازی ...)
- الحاد مبتنی بر علوم‌شناختی (الحاد عصب‌شناختی / تک‌ساحت‌نگاری انسان / مادیت آگاهی / مادیت اخلاق و الحاد اخلاقی / و ...)

- نقدهای دررونی و ساختاری الحاد (نقد فلسفه علم مدرن، تضادهای درونی پوزیتیویسم علمی، نقد طبیعت‌گرایی روشی و ...)
- نقد الحاد فلسفی و علمی بر اساس الهیات غربی و فلسفه اسلامی (نقد ادله قیاسی و استقرایی الحاد / نسبت فعل الهی و طبیعت / نقد مادیت آگاهی و اخلاق / نقد منشأشناسی مفهوم خدا و تمایلات دینی در مغز / نگرش‌های دینی به تکامل / ...)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۷۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۳۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاور پوینت، تخته سفید (وایت‌برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. صد الدین شیرازی، الاسفار الاربعه

2. ed. Bullivant, S. & Ruse, M., Handbook of Atheism, 2013.
3. Pasquini, J. J. (2014), Atheist Persona, New York: UNIVERSITY PRESS OF AMERICA.
4. Dennett, Daniel and Alvin Plantinga, 2011, Science and Religion: are They Compatible?, New York & Oxford: Oxford university press..
5. Oppy, Graham, Atheism: The Basics, 2018, Routledge.

عنوان درس به فارسی:		خدا و جهان آفرینش	
عنوان درس به انگلیسی:		God and the Universe	
دروس پیش‌نیاز:		نوع درس و واحد پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:		رساله / پایان‌نامه ☐	
		۲	
		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تحلیل و بررسی چگونگی رابطه خدا با جهان آفرینش

اهداف ویژه:

بررسی دیدگاه مکاتب فلسفی و الهیاتی درباره چگونگی مداخله خداوند در جهان آفرینش

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

• چگونگی پیدایش جهان

○ آموزه خلقت: خلق از عدم، خلق از ماده پیشین، نظریه فیض یا صدور ذات

○ نظریه مه‌بانگ (بیگ‌بنگ)، نظریه جهان‌های موازی

• حدود یا قدم عالم

• صدور با واسطه یا بی‌واسطه جهان: قاعده الواحد، عوالم سه‌گانه

• فعل خدا در جهان آفرینش: ناقض قوانین طبیعی، خدای ساعت‌ساز، خدای رخنه‌پوش، و ...

• تمایز خدا از جهان: نظریه وحدت وجود، حلول و اتحاد، همه‌خداانگاری (Pantheism)، همه‌دادارباوری (Pandeism)،

همه‌درخدایی (Panentheism) و ...

• بررسی دیدگاه الهیات پوشی درباره رابطه خدا و جهان

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش

گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۷۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۳۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت‌برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. آفرینش، وجود و زمان، توشیهیکو ایزوتسو،

۲. راز خلقت و بقاء (رابطه خدا با جهان)؛ محمدحسن قدردان قراملکی

۳. بیگ‌بنگ، فلسفه و خدا؛ جانر تاسلامان

4. The Providence of God regarding the Universe; William of Auvergne, Marquette University Press;

5. God and His Coexistent Relations to the Universe; George D. Shollenberger, AuthorHouse;

عنوان درس به فارسی:		زبان دین و هرمنوتیک	
عنوان درس به انگلیسی:		the language of religion and Hermeneuthcs	
دروس پیش نیاز:	ندارد	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین آراء و مکاتب در زبان دین و هرمنوتیک و ارزیابی آنها با رویکرد اسلامی

اهداف ویژه:

تربیت متخصص و پژوهشگر در حوزه زبان دین و هرمنوتیک

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

• مقدمه

- چیستی زبان دین و زبان دینی و جایگاه آن در میان سایر سرفصلهای فلسفه دین
- پیشینه مباحث در اسلام و غرب
- جایگاه مباحث زبان دین در فهم عقاید و متون اسلامی (قرآن و حدیث)

• معنا داری یا بی معنایی گزاره‌های دینی

○ چیستی معنا

○ معیار معناداری، بررسی معیار تجربی در معناداری

• معرفت بخشی و غیر معرفت بخشی گزاره‌های دینی با مروری بر نگرش‌های مختلف در هر حوزه و ارزیابی آن

• انواع رویکردها در زبان دین

- تک ساحتی: اسطوره ای، ابراز گرا، نمادین، ظاهر گرا، فطرت، هدایت، عرف عام، عرف خاص
- چند ساحتی: تالیفی، شبکه ای

• میزان تاثیر پذیری نویسندگان مسلمان از مبانی و رویکردهای زبان دینی

• چیستی هرمنوتیک و جایگاه آن

• رابطه زبان دین و هرمنوتیک

• جایگاه مباحث هرمنوتیک در فهم عقاید و متون اسلامی (قرآن و حدیث)

• تبیین و بررسی انواع رویکردها

○ هرمنوتیک کلاسیک، رمانتیک، روشی و فلسفی با تأکید بر هرمنوتیک فلسفی (هایدگر، گادامر، ریکور و دریدا)

○ مبانی رویکردهای مختلف هرمنوتیکی

• میزان تاثیر پذیری نویسندگان مسلمان از مبانی و رویکردهای هرمنوتیکی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش

گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان ترم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
آزمون پایان نیم‌سال

۷۰ درصد

۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت‌برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. خدا، زبان و معنا (درامدی بر فلسفه زبان دینی)، علی زمانی

۲. زبان دین و قرآن، ابوالفضل ساجدی

۳. فلسفه زبان دینی، دان استیور، ترجمه ابوالفضل ساجدی

4. Alston, William, "Taking the Curse Off Language – Games: A Realistic Account of Doxastic Practices." in: Philosophy and the Grammar of Religious Belief, eds. Timothy Tessin, and Mario von der Ruhr, New York: St. Martin's Press, 1995
5. Alston, William, "The Christian Language-game," in The Autonomy of Religious Belief: A Critical Inquiry, ed. Frederick J. Crosson, Notre Dame: University of Notre Dame press, 1981

عنوان درس به فارسی:		معنویت دینی و معنویت سکولار	
عنوان درس به انگلیسی:		Religious and secular spiritualities	
دروس پیش نیاز:		پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:		رساله / پایان نامه ☐	
		۲	۱۶

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین مبانی و مؤلفه های معنویت دینی و معنویت سکولار و نقد و بررسی تطبیقی

اهداف ویژه:

تبیین مبانی و مؤلفه های معنویت دینی و معنویت سکولار و نقد و بررسی تطبیقی

ب) مباحث یا سرفصل ها:

• کلیات و مفاهیم

- چیستی معنویت و مفاهیم همگن
- مفهوم شناسی امر دینی و امر سکولار
- مفهوم شناسی عرفان های نوپدید
- ضرورت بحث

• معنویت دینی

- خاستگاه معنویت دینی (فطرت ، عقل و ...)
- مبانی معنویت دینی (مبانی و معیارهای معرفت شناختی، هستی شناختی، انسان شناختی، ارزش شناختی، وظیفه شناختی، غایت شناختی و روش شناختی
- شاخصها و مؤلفه ها (اعتقادی، اخلاقی و عرفانی)
- کارکردها و نتایج
- نقش شریعت در معنویت دینی

• معنویت سکولار

- خاستگاه معنویت سکولار (رابطه معنویت سکولار و مدرنیسم)
- مبانی معنویت سکولار (مبانی و معیارهای معرفت شناختی، هستی شناختی، انسان شناختی، ارزش شناختی، وظیفه شناختی، غایت شناختی و روش شناختی)
- شاخصها و مؤلفه های معنویت سکولار (ایجابی و سلبی در حوزه اخلاق، عرفان و شریعت)
- کارکردها و نتایج ی معنویت سکولار

• نقد و بررسی تطبیقی

- رابطه معنویت دینی و معنویت سکولار؛ همسویی یا تضاد در اهداف و کارکردها
- بررسی و نقد مبانی معنویت سکولار و عرفانهای کاذب
- نقش و جایگاه شریعت در کمال و سعادت انسان

○ بررسی تطبیقی کامیابی معنویت سکولار و معنویت دینی در عصر مدرن (اثبات ناکارآمدی معنویت سکولار و عرفانهای کاذب در ایجاد رضایت باطن و بهداشت روانی)

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می شوند و نگارش گزارش های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن ها، الزام دانش پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان ترم (ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۷۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۳۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. نقد معنویت مدرن (از نگاه روشنفکران دینی)، محمد جعفری
۲. درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان های کاذب، احمدحسین شریفی
۳. راهی به رهایی: جستارهایی در عقلانیت و معنویت، مصطفی ملکیان
۴. مبانی و اصول عرفان نظری، یدالله یزدان پناه، سیدعطاء انزلی
۵. معرفت و معنویت، سیدحسین نصر، ترجمه انشاءالله رحمتی

عنوان درس به فارسی:		شریعت و اخلاق	
عنوان درس به انگلیسی:		Sharia & Morality	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین نسبت شریعت و اخلاق

اهداف ویژه:

بررسی تحلیلی و انتقادی مهمترین نظریه‌ها در باره نسبت شریعت و اخلاق

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- کلیات و مفاهیم: تعریف دین، تعریف شریعت و قلمرو آن، جایگاه و نسبت شریعت با دین، تعریف اخلاق و قلمرو آن
- تمایزات و تشابهات شریعت و اخلاق: در موضوع و هدف، در نقش آفرینی نیت، در ضمانت اجرا، در داشتن قلمروهای متعدد و در احکام الزامی و غیر الزامی و ...
- تبیین و بررسی نظریات در باب نسبت شریعت و اخلاق
 - عینیت شریعت و اخلاق
 - اعم بودن اخلاق
 - اعم بودن شریعت
 - جدایی کامل
 - جدایی کامل و بی طرفی
 - جدایی کامل و ضدیت جزئی
 - جدایی کامل و ضدیت کامل
 - جدایی کامل و تعاضد
- مبانی تعارض زدایی از ناسازگاری ظاهری شریعت و اخلاق
 - مبانی خداشناختی
 - مبانی انسان شناختی
 - مبانی ارزش شناختی
 - مبانی معرفت شناختی
- نقد و بررسی مهمترین موارد تعارض ادعایی شریعت و اخلاق
 - تعارضات ادعایی شریعت با اخلاق در احکام زنان
 - تعارضات ادعایی شریعت با اخلاق در احکام جهاد
 - تعارضات ادعایی شریعت با اخلاق در احکام بردگان
 - تعارضات ادعایی شریعت با اخلاق در احکام کافران و اهل کتاب

○ تعارضات ادعایی شریعت باخلاق در احکام جزایی و کیفری

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان ترم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۷۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. شریعت در آینه معرفت، عبدالله جوادی آملی

۲. اخلاق دین‌شناسی: پژوهشی در مبانی معرفتی و اخلاقی فقه، ابوالقاسم فنائی

۳. ویژه‌نامه «نسبت اخلاق و فقه»، فصلنامه «حیات معنوی»، شماره دوم

4. The Encyclopedia of Religion and Ethics, Ed by J hastings

عنوان درس به فارسی:		مبانی فلسفی کلامی علوم انسانی اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		The Philosophical and Theological Foundations of Islamic Humanities	
دروس پیش نیاز:	پایه ☐	نظری ☒	نوع درس و واحد
دروس هم نیاز:	تخصصی ☐	عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی با پیش نیازهای اسلامی سازی علوم انسانی

اهداف ویژه:

بررسی مبانی فلسفی و کلامی اثرگذار در اسلامی سازی علوم انسانی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- معانی مختلف علم دینی
- مقصود از علوم انسانی
- امکان دینی سازی یا اسلامی سازی علوم
- مبانی هستی شناختی علوم انسانی اسلامی
- مبانی معرفت شناختی علوم انسانی اسلامی
- مبانی ارزش شناختی علوم انسانی اسلامی
- مبانی انسان شناختی علوم انسانی اسلامی
- مبانی الهیاتی علوم انسانی اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می شود و نگارش گزارش های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن ها، الزام دانش پژوهان به نگارش مقاله علمی- پژوهشی به عنوان تکلیف پایان ترم

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۷۰ درصد
- آزمون پایان نیم سال ۳۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. مبانی علوم انسانی اسلامی، احمدحسین شریفی
۲. درآمدی بر مبانی کلامی علم دینی، قاسم ترخان
۳. علم دینی، دیدگاه ها و ملاحظات، سیدحمیدرضا حسنی و دیگران
۴. مبانی علوم انسانی اسلامی از دیدگاه آیت الله مصباح یزدی، مجتبی مصباح و دیگران

5. Philosophy and the Human Sciences; Charles Taylor, Cambridge University Press;

عنوان درس به فارسی:		معرفت‌شناسی دینی	
عنوان درس به انگلیسی:		Religious Epistemology	
دروس پیش‌نیاز:		نوع درس و واحد پایه ☐ نظری ☒	
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐ عملی ☐	
تعداد واحد:		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:		رساله / پایان‌نامه ☐	
		۲	
		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

هدف کلی:

تبیین و بررسی مسائل چالش‌برانگیز در حوزه معرفت‌شناسی و معرفت‌شناسی دین

اهداف ویژه:

کسب توانایی تحلیل و قدرت نقد و بررسی در مواجهه با دیدگاه‌های متفاوت در حوزه معرفت‌شناسی و معرفت‌شناسی دین
(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

● مقدمه

○ آشنایی با جایگاه معرفت‌شناسی در نظام تفکر دینی و تأثیر آن بر علوم انسانی

● معرفت‌شناسی

○ درجات ارزش (با تأکید بر تحلیل اعتبار معرفت‌های غیر یقینی)

○ ارزش معرفت‌شناختی تبیین

○ بررسی نظریه هماهنگی و کل‌گرایی

○ بررسی نظریه مبنای‌گرایی

■ گونه‌های مبنای‌گرایی

■ چالش‌های مبنای‌گرایی

○ بررسی ایده آلیسم عینی و ذهنی

○ بررسی توجیه بر اساس معرفت‌شناسی فضیلت محور

● معرفت‌شناسی دینی

○ بررسی تطبیقی سه نگرش معرفت‌شناسی دینی (گزاره‌ای، تجربی-بیانی، زبانی-فرهنگی)

○ بررسی معرفت‌شناسی اصلاح‌شده پلنتینگا

○ بررسی نقش عقل در معرفت دینی (با تأکید بر بررسی مکتب تفکیک)

○ بررسی نظریه قبض و بسط تئوریک شریعت

○ مبانی و اصول هرمنوتیک در اندیشه اسلامی

(ث) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تشویق دانش‌پژوهان به مطالعه گسترده ادبیات مربوطه از طریق تکلیف آن‌ها به مطالعه منابعی که هر هفته ارائه می‌شوند و نگارش گزارش‌های تا حد امکان تحلیلی و انتقادی از آن‌ها، الزام دانش‌پژوهان به نگارش مقاله علمی-پژوهشی به عنوان تکلیف پایان‌ترم

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۷۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

پاورپوینت، تخته سفید (وایت برد)، ویدیو پرژکتور، و منابع چاپی و الکترونیکی مربوط به درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. درآمدی موضوعی بر معرفت‌شناسی معاصر، پل موزر، ترجمه رحمت‌الله رضایی
۲. تبیین در فلسفه علم، منصور نصیری
۳. نگاهی انتقادی به معرفت‌شناسی جدید، نیکلاس اوریت و الیک فیشر، ترجمه و نقد حسن عبدی
۴. احتمال معرفت‌شناختی، مجتبی مصباح

5. The epistemology of religious experience / Keith E. Yandell

